СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 50. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 2-го березня 1936. — VOL. XLIV. No. 50. Jersey City, N. J., Monday, March 2, 1936. THREE CENTS

ПРЕЗИДЕНТ ДОМАГАЄТЬСЯ $786 МІЛІОНІВ ПОДАТКІВ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт післав до конгресу послання в справі зрівноваження буджету та домагається ухвалення нових податків на загальну суму 786 міліонів долярів.

У своїм записнику до послання президент каже, що урядові треба на рік 120 міліонів долярів на бонус для ветеранів. Кошти фармерського закона подані на 500 міліонів долярів на рік.

Податкова програма обіймає 9 років. Край мав би платити річний податок по 786 міліонів долярів три найближчі роки, а потім по 620 міліонів долярів на рік.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ УРЯД ВІДПРАВЛЯЄ РОБІТНИКІВ.

ВАШИНГТОН. — Адміністрація поступу праць приказала підлеглим собі бюрам редукувати число робітників та переносити їх на стейтові роботи, як тільки це можливе.

Адміністрація поступу праць („Доблю-Пі-Ей") дає тепер роботу 3 міліонам 817 тисячам 781 робітникам; з огляду на те, що програма цього бюра обнимала роботу для півчетверта міліона робітників, сподіваються вже в найближчім часі відправи яких 320,000 осіб.

Уряд почав розсліди, чи приватні підприємства зможуть приняти до роботи людей, відправлених з урядових допомогових робіт.

УРЯД ЗНИЖУЄ ЗАЛІЗНИЧУ ТАРИФУ.

ВАШИНГТОН. — Комісія міжстейтової торговлі („Ай-Сі-Сі") постановила, що оплати за перевіз залізницею повинні виносити не більше як 2 центи за одну милю в звичайнім поїзді та не більше як 3 центи за милю в спальнім вагоні.

Нова тарифа має обовязувати від 2-го червня цього року.

Є це найдальше йдуче рішення цеї комісії від 1920-го року. Яке значіння воно буде мати для залізниць, про це нема одної думки: одні залізничні знавці кажуть, що це пошкодить залізницям, а інші, що це їм поможе конкурувати з омнібусовими підприємствами. Ці останні заявляють, що вони на цю конкуренцію приготовані.

ПРИПУСКАЮТЬ ПАНУВАННЯ МІЛІТАРНОЇ КЛІКИ В ЯПОНІЇ.

ВАШИНГТОН. — Американські урядові обсерватори, що слідять пильно за розвоєм подій у Японії, припускають, що в Японії буде панувати в уряді військова кліка. Поміркованї старші політики втратять вплив й тому політика Японії піде по лінії крайної імперіялістичної експанзії.

Докази такого напрямку японської політики американські політики добачують у становищі японської преси, котра вже тепер приготовляється до мілітаристичної диктатури, називаючи виходячий з неї уряд „справді національним".

ХОЛОД ЗДЕРЖУЄ ПОВІНЬ.

ПИТСБУРГ (Па.). — Виливи рік західної Пенсилвенії, що почалися від наглої відлиги, здержалися таксамо нагло, як почались, коли настав холод та здержав дальше топлення снігів у горах коло жерел рік.

Всетаки ріка Алегені на короткий час досягнула тут майже рівня найвищого виливу своїх вод, який вона осягнула була 9 літ тому. На деяких улицях води відтяли доми зі світом до того, що люди мусіли вживати човнів, щоб дістатися з дому до міста. В місті, де сходяться з собою води ріки Алегені й Мононгагели та творять ріку Огайо, вода піднеслася була на 29 стіп.

РІКА ГРОЗИЛА МІСТУ.

КАРБОН (Алберта). — Русло річки Нігил здержало піднесення землі до того, що води розлялися й загрозили затопленням цьому місту з 500 мешканцями. Як стало тепліше й води в річці стали ще більше підноситися, все населення кинулося прокопувати горб, щоби пустити воду й уратувати місто.

Кажуть, що земля піднеслася через обвал у копальні.

НОВІ НЕСПОКОЇ ЧЕРЕЗ СТРАЙК.

БОСТОН (Месечусетс). — Великий страйк місцевих кравців, на котрий вийшло, як рахує юнія, коло 4,000 робітників, знову зазначився поважними заворушеннями, підчас котрих арештовано 21 особу та покалічено 40.

У губернатора стейту, Курлія, зявилася депутація горожан з протестом проти брутального поведення поліції супроти страйкарів та що вона перевозить у поліційних автах страйколомів.

Губернатор закликав до себе на конференцію представників кравецьких фабрик та представників кравецької юнії.

RESOLUTION

At the regular annual meeting of the Supreme Assembly of the Ukrainian National Association, held in the home office of the Association, 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J., during the week of February 17-23, the following resolutions were passed unanimously:

WHEREAS, Poland, having pledged herself by international treaties to introduce home rule for the Ukrainian people under her occupation, and to safeguard their rights to untrammeled cultural development, has broken those pledges, and instituted instead a consistent policy of oppression of the economic, cultural, and political life of the Ukrainians, with the purpose of uprooting the Ukrainian native population from the territory occupied by them from the times immemorial; and

WHEREAS, Poland, in pursuance of this policy, has dissolved many schools, with the purpose of depriving the youth of the opportunity to acquire knowledge; closed Ukrainian schools, sporting organizations, enlightment centers, cooperative stores, with the purpose of depriving the youth of opportunity to earn their livelihood; and started the campaign towards dismissing Ukrainians from the various positions, in government offices and even in private employment, with the purpose of still further increasing the unemployment of the Ukrainian intellectuals; and

WHEREAS, by such policies the Polish government has driven many individuals to despair and revolutionary activities, just as the leaders of the present Polish government had been driven once by the Russian tsarist regime; and

WHEREAS, the Polish government then curtailed constitutional rights of the Ukrainians and set up extraordinary tribunals to try such acts of violence, the authorship of which was exacted from young Ukrainian men and women by means of third-degree methods of such unspeakable brutality that all the victims were broken mentally and physically, and some went insane; and

WHEREAS, these tribunals deny the Ukrainian defendants the right to depose in their native tongue, to disprove the depositions of governmental spies and provocateurs, and curtail and obstruct in other similar ways the right of the defendants; and

WHEREAS, the tribunals impose sentences of life imprisonment or even death, as was the case in the trial recently held in Warsaw against 12 young Ukrainian men and women;

BE IT THEREFORE RESOLVED THAT a public protest be entered against these unspeakable conditions before the enlightened opinion of the world, and that the copies of these resolutions be sent to the governments of the Allied and Associated Powers and to the League of Nations, which have proclaimed themselves the guardians of the rights of racial minorities, and to the Manchester Guardian, which has consistently championed the rights of the oppressed.

For the Supreme Assembly of the Ukrainian National Association,

N. Murashko, President — D. Halychyn, Recording Secretary.

БОГОСЛУЖБОВІ КНИГИ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.

В Українському Науковому Інституті у Варшаві є вже готові до затвердження переклади української мовою: панахиди, чину хрещення, заручин і шлюбу та акафисту до Найсолодшого Ісуса.

„ЧИСТКА" ПЕКІНСЬКОЇ ТЮРМИ.

В Пекіні переведено цими днями „чистку" центральної місцевої тюрми тим способом, що 48 злочинців повішено, а 200 інших амнестовано та випущено на волю. Ту своєрідну „чистку" переведено тому, що новому директорові тюрми треба було передати будинок без вязнів.

ЧОГО ТРЕБА ЧОЛОВІКОВІ ДО ЩАСТЯ?

Анкету на таку тему розписав недавно один з англійських рільничих часописів. Цікаві були відповіди на таке питання. Отож один читач того часопису відповів, що щасливим може бути тільки здоровий чоловік. Інший сказав, що щастям є — мати добру куховарку. Якийсь інтелектуаліст ототожнював щастя з посіданням власної бібліотеки. На протилежнім становищі стояв інший читач, який вважав за щастя брак інтелігенції й уяви. Були такі, що за щастя вважали — добру жінку, запевнену майбутність, ренту на старість. А один читач відповів: „Спокій совісти, чиста минувшина та спроможність позбутися підозріння ближніх — усе те може запевнити чоловікові щастя й успіх у житті".

СМЕРТЬ З ПОШКРАБАННЯ НОСА.

Братиславський робітник Ян Валентович повертаючися з ліса, почув сверблення носа. Брудними руками пошкрабав прищик до крови і ляг спати. Вночі учув страшні болі і поки відвезли його до лічниці, по дорозі насадком затроєння крови помер.

ЗНАЙШЛИ „НАЙМЕНШУ ЗВІЗДУ".

Астрономи з астрономічної обсерваторії Гарвардського університету обсервують тепер докладно недавно відкриту звізду, що має всього одну третину милі в промірі і є найменшою звіздою на земнім овиді. Обсервації показують, що вона належить до нашої сонішньої системи. Її названо „Делпорте Обджект". Директор обсерваторії каже, що колись ця звізда може зударитися з землею, але, додає він, до цього ще дуже далеко. Тепер вона знаходиться від землі на віддалі 22 міліони миль та віддалить від землі зі скорістю сто міліонів миль на добу.

ЛЮБКА ФРАНЦА ЙОСИФА У ВЕЛИКІЙ БІДІ.

Катерина Шрат, колись артистка віденського Бургтеатру та любка Франца Йосифа, останніми часами знову дала про себе вістку. Франц Йосиф записав їй велику досмертну платню, але по революції все змінилося. Новий австрійський уряд скасував усі того роду цісарські пенсії. Катерина Шрат продала спершу віллю у Шенбруні, опісля віллю в Ішлю і дальше — знов опинилася без засобів до життя. Щоб могти заплатити свої довги ріжним крамарям та візникам, рішилась продати всі свої останні клейноти, твори мистецтва, килими та меблі. Про цю лицитацію говорить тепер цілий Відень. Натомість відмовилася Катерина Шрат списати свої спомини, хоч мала дуже добрі пропозиції в цій справі.

ПІМСТА СВАТАЧА.

Михайло Крелих, парубок з Невицька (Закарпаття), сватав Анну Угринову з Оноковець, але ані її брат, Іван, ані родичі не хотіли її за Крелиха дати. Тоді Крелих підсів на дорозі і коли брат дівчини, Іван Угрин, вертався до дому, зранив його сокирою. Раненого відвезли до лічниці, а напасника до слідчої вязниці.

ДЕФРАВДАЦІЇ В ПОДАТКОВІЙ ПАЛАТІ.

У львівській скарбовій палаті викрито перед кількома місяцями великі зловживання, яких допустились урядовці VI. скарбового уряду, Стефан Ірса й Алфред Глегер. Зловживання викрито наслідком рекламацій податників, які, хоча заплатили податки, діставали упімнення й екзекуційні наказі. Показалося, що оба дефравданти, беручи від податників гроші, записували тільки кошти екзекуції, а решту ховали до своїх кишень, причому залеглости переносили на другий рік. Тим способом спроневірили 4,833 зл. Оба дефравданти станули на днях перед судом. На домагання оборони розправу відложено, щоби психіятри прослідили умовий стан Ірси.

РОЗПОРОЛИ 3,251 КАС.

Централя слідчої служби зладила статистику касових вломів у Польщі. Показується, що впродовж 10 років розпороли в Польщі 3,251 кас, із яких украли поверх 30 міліонів зл. У самій Варшаві розпороли в тім часі 397 кас. У варшавському слідчому уряді є зареєстрованих 144 фахових касярів, з яких 30 проц. творять жиди! Цікаве, що майже всі „фахівці" мають також ріжні ремісничі фахи. Деякі були купцями, інші мали власні доми.

НАЙГЛИБШІ КОПАЛЬНІ.

Найглибші копальні на світі — це копальні золота в південній Африці, в окрузі Вітватерсранд. Донедавна найглибшою копальнею була копальня Турфінклін, що з кінцем 1934 р. осягнула глибину 2,500 метрів. Але сьогодні ще глибшою є копальня фірми Робінсон, що сягає до 2,600 метрів глибини. На дні копальні панує температура 37 ст. Цел. В таких умовинах праця під землею є дуже важка. Її можуть виконувати тільки мурини. Очевидно, в копальні мусять бути великі вентиляційні інсталяції.

НЕ ДАЮТЬ ЗМОГИ ВЧИТИ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ РЕЛІГІЇ

ЛЬВІВ. — Вже два рази ставлять в українській пресі прилюдний запит до Кураторії Шкільної Округи Львів, чому в місті Бучачі, де є дві семикласові народні школи, одна для хлопців, друга для дівчат, не вчать у шкільнім році 1935—36 греко-кат. релігії. До обох повищих шкіл ходять діти українці греко-католицького віроісповідання в дуже поважнім числі. Ці школи до нині не дістали ще катехита до навчання греко-кат. релігії, хоча родичі тих дітей побиваються за те у компетентних духовних чинниках і у світських урядах.

ШОВІНІСТИЧНИЙ МАГІСТРАТ МІСТА ЛЬВОВА.

ЛЬВІВ. — Кооператива „Достава" просила львівський магістрат дозволити їй на рекламовий напис на камениці в Ринку ч. 44, яку „Достава" купила з нагоди свого 30-літнього ювилею. Напис мав бути виконаний згідно з усіми вимогами естетики, такий, який міг би каменицю якнайбільше прикрасити. Та біда в тім, що прохання написала „Достава" до магістрату по українськи і заявила, що напис на камениці мав би бути теж український. Це вистарчало магістратові до відмови проханню, прикриваючись постановою будівельного закона про — недопускальність оповнювати реальности!

Коли представник „Достави" інтервенював у начальника будівельного відділу, інж. Пірго, то цей демонстративно відповів, що по українськи не розуміє. Давніше був хоч у магістраті перекладач українських письм. Тепер і того віддалили. І як тут — пищуть українські газети — не стати українським шовіністом?

„ПОЛЬСЬКА ДУМКА" ПРО ВОЛИНЬ.

ВАРШАВА (Польща). — Появився новий польський двотижневик „Польська Думка" з тенденцією протикомуністичною і протиросійською. В статті „Земя Волиньска" звертає автор В. Бончковський увагу на те, що на Волині уряд підпирає неросійську політику. Він каже далі, що ті всі чорносотенні елементи, що за царату вивішували російські прапори, тепер вивішують польські, заміняючи окликом „Польща їдьот" старий оклик „Русь їдьот".

Автор каже далі, що в Польщі ніхто не знає правдивих відносин на Волині, бо волинське правдиве життя прикрите легендами, фальшами і вірнопідданчими телеграмами — до Варшави. А до тих телеграм, каже автор, не можна мати довіря.

ЗВІДКИ БЕРУТЬСЯ УКРАЇНСЬКІ ТЕРОРИСТИ.

ВАРШАВА. — В „Бунті Млодих" (з 10 лютого 1936) пише Олександер Бохенський, що коли на одним процесі запитали українського терориста, чому він має при собі так багато вирізків з польської преси, він відповів, що ті вирізки є найкращим доказом, що є глупотою говорити про те, що є можливе польсько-українське порозуміння мирним шляхом.

ДО ІЛЮСТРАЦІЇ ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ ВІДНОСИН.

БЕРЕЖАНИ (Галичина). — Д-р М. Західний, оборонець Івана Лапчака, зложив підчас розправи заяву, що до залі нарад суддів присяглих, куди нема нікому вступу, входив Ян Цьолко з Бережан і просив суддів засудити Лапчака. Коли йому звернули увагу, що коло 30 свідків зізнали під присягою корисно для Лапчака, Цьолко відповів, що ті всі свідки, це члени ОУН і склали фальшиву присягу.

В СПРАВІ ПОДІЙ НА ВОЛИНІ.

ВАРШАВА. — В міністра справедливости була делегація Головної Управи „Ліґи Оборони Прав Людини та Громадянина" і зложила меморіял у справі кривавих подій на Волині.

80-ЛІТТЯ ЗАСЛУЖЕНОГО ДІЯЧА.

ЛЬВІВ. — Дня 16 лютого скінчив 80 літ свого життя, а 55 літ священства, президент Краєвого Господарського Тов. „Сільський Господар" — о. мітрат Тит Войнаровський. Вже минуло 20 років, коли о. Войнаровський став упертие провідником згаданого товариства. Ювилят положив незрівнані заслуги на політичному і господарському полі. Зпід його пера вийшла ціла низка праць на господарські теми не тільки по українськи, але й у інших мовах. В 1931 р. Господарська Академія в Подебрадах іменувала його за те почесним доктором економічних наук.

ГІТЛЕР ПОДАЄ ФРАНЦІЇ РУКУ ДО ЗГОДИ.

ПАРИЖ. — Не тільки французький уряд, але можна сказати, що ціла Франція заклопотана тим, що їм робити з новим предложенням Гітлера про ліквідацію історичного ворогування і заключення правдивої приязні. В такий спосіб виразився Гітлер перед одним з французьких журналістів зараз по тім, як палата послів затвердила заключений пакт між Францією і Совєтами. Гітлер підкреслив, що Франція має тепер таку нагоду, якої ще досі не було в історії, бо подає їй руку до згоди найбільший німецький націоналіст — Гітлер.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належит посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

Адреса "SVOBODA", P. O. BOX 346 JERSEY CITY N. J.

НОВИЙ ФАРМЕРСЬКИЙ ЗАКОН

Обі палати конґресу ухвалили новий фармерський закон, що береться за вирішення не тільки питання приходів фармерів, але й дотикає в багатьох постановах питання приходів людей у місті. Ухвалення закона поважною більшістю голосів, та ще до того без спротиву, нібито дає новому законові свідоцтво досконалости, одначе вже при його ухваленню проти нього підняв поважні сумніви не менший парляментарист, як сенатор Бора.

Як відомо, новий фармерський закон, що буде називатися „законом про консервацію землі", має заступити „закон про рільниче достроєння", котрий недавно признав неконституційним найвищий суд Злучених Держав. Тому цей новий закон старається уникати тих усіх постанов, через котрі попередній закон був признаний необовязуючим. Отже в новому законі вже уряд не має права давати фармерам нагороди готівкою за те, що вони зобовяжуться не управляти певних продуктів, як це було в давньому законі. Одначе й тепер уряд має право давати готівкою нагороду тим фермерам, що добровільно заявлять готовість „розбудовувати землю", себто поправляти її родючість, захороняти її від нищення водою, тощо.

Рівночасно закон припоручає урядові, а саме секретареві рільництва, котрому віддано виконання цього закона, подбати за доставу належитої скількости поживи до міст та вдержання цін, справедливих для фармера й для консумента. Має секретар рільництва подбати за це, щоби в Америці привернено таке відношення між приходами з фарми та приходами в місті, яке тут панувало в часі від 1909-го до 1914-го року.

Щодо першої частини закона, то вона властиво продовжує політику старого „закона про рільниче достроєння", бо він далі дає грошеві допомоги фармерам, як давав старий закон. Отже цей закон певно привитають усі ті, що були вдоволені зі старого закона. Є це самостійні фармери. Без допомоги з нового закона вийдуть ті фармери, котрі фармерують на арендованій землі, а котрих у деяких околицях є багато більше, як нам здається (в полудневих стейтах дві третини всього числа фармерського населення).

Щодо постанови закона, що секретар рільництва має дивитися за тим, щоб ціни на рільничі продукти були справедливі й для фармера й для консумента, то, як це вже підчеркнув у своїй промові підчас дебати над цим законом сенатор Бора, є це лише гарне побожне бажання уряду чи авторів закона, котре одначе ледви чи дасться перевести в життя. Тому й не дивниця, що поза тими кругами фармерів, що вже користали з нагород старого закона, новим законом ніхто не одушевляється.

УКРАЇНА Й СВІТОВА ПОЛІТИКА

На ту тему поміщено вступну статтю в числі з 16 лютого б. р. париського часопису „Українське Слово". Автор статті Я. Оршан подає там між іншим такі думки:

Світ іде до війни — ця війна може вибухнути дуже скоро, але може вибухнути й не в найближчому майбутньому. Для нас важне зрештою не те, щоб війна вибухнула якнайскорше, але те, щоб застала Українську Націю підметом у світовій політиці.

Війна 1914-18 рр. не дала Українській Нації державности й таксамо може не дати їй наступна війна — коли не зустрінемо її підготованими. Не сміємо класти в наших міркуваннях наголосу на реченець нашої готовности зустріти цю війну. Бо мусимо бути свідомі, що коли одного дня ця наша готовість стане дійсністю й ми включимось у світовий уклад сил — тоді ми зможемо навіть бути цією іскрою, що війну запалить. Сили Української Національної Революції, включені активно в розвій світового конфлікту — це означає для одної з воюючих сторін уже перемогу у „війні в часі мира" — в політиці, в дипльоматії. А така перемога є все основою майбутньої перемоги в війні й щойно добувши її, починається війну на фронті.

Про воюючі сторони говоримо в світовому розмірі: про Москву, яка експльоатує шосту частину нашої землі, і сили, що з нею зударяться. В нинішній світовій політиці є наростаючий конфлікт тих двох ворожих сторін центральною проблемою, яка буде властивим змістом грядучого зудару. Цілий ряд побічних проблем у світі буде вирішуватись тільки побіч і при нагоді цієї нині в світовому масштабі центральної проблеми.

Історія України зазублюється нині з історією чотирох інших народів — її займанців. Історія України зазублюється далі з історією десятків поневолених чотирома займанцями України народів Европи й Азії. Українська Національна Революція є не тільки внутрішньою революцією, але й революцією в зовнішньо-політичному значінні. Україна, це чинник, що має й матиме рішаючий вплив на шляхи історії половини Азії й Европи. Україна є чинником, який в імя принципів національної ідеї є й буде тараном у державні тілища одних народів (займанці України) і формуючим державно-творчим чинником для других (народи поневолені займанцями України). Українська Національна Революція в свойому зовнішньо-політичному діянні є будівничим нової рівноваги сил на евразійському континенті. Тільки сильна Українська Суверенна Соборна Держава і державна самостійність інших поневолених займанцями України народів здібні запевнити світові нормальний розвій і поступ.

Місце України в світі є — в ключевому положенні на грані Европи й Азії бути реґулятором у грі сил на евразійському континенті. Для цієї цили Україна мусить здійснити ідею суверенности націй, що між ними вона живе, здійснити беззастережний принцип права кожної нації на власне самостійне державно-національне життя й стояти на сторожі цього принципу. Рівновага сил неможлива на світі доти, доки половина Азії й Европи в одних руках — імперіялістичних руках Москви. Коли прикличемо до життя десять нових національних держав на місце теперішньої Москви, коли поставимо на сторожі їх суверенности Україну, тоді вдержання рівноваги сил на евразійському континенті перестане бути неможливістю, як досі.

Не думаємо ніколи про завойовницький імперіялізм московського чи польського типу, коли говоримо про сторожу України над суверенністю молодих майбутніх держав на просторі нинішніх тюрем народів. Задовго ми були в неволі й задовго боролися на волю, щоб не знати, що поневолювати інший нарід, значить копати гріб власному народові. Український провід у новій сімї народів Сходу Европи й Заходу Азії розуміємо тільки як щире й беззастережне хоронення інтересів їх самостійности і тим запевнення їх помочі для стійкої власної відборонности перед чужим завоюванням та усунення з просторів, в яких центрі ми живемо, дотеперішніх, постійних завойовницьких ривалізацій і воєн.

Українське питання не сходить нині з порядку дня міністерств закордонних справ. Не дивуймося, що держави, які готуються до зудару з Москвою, думають одночасно не тільки про українського тарана в Москву, але й про власні майбутні інтереси в Україні. Не дивуймося тим більше, що саміж українці — „гетьмани" й інші „законні уряди" разом із ріжними „парляментарними репрезентаціями" добровільно запрягаються до чужих великодержавних возів. Право інтересу панує загально в міжнародній політиці — не кричім проти нього, тільки будуймо власну силу. Мусимо бути такі сильні, щоб охота поневолити нас наново була немислимістю і щоб наша приязнь була конечністю. Мусимо бути далі такі сильні, щоб запевнити ворогів Москви, що один із них не забагатіє після упадку Росії — коштом другого.

Зокрема теж тільки наша власна сила може перешкодити такому розвоєві міжнародного укладу сил, в якому ролю України в протимосковському фронті може перейняти один із наших західніх займанців. Ідея української соборности матиме тільки тоді право громадянства в міжнародній політиці, коли її діяння в реальній дійсності вже нині буде сильніше, ніж баґнети, гармати й літаки одного чи другого нашого займанця побіч Москви.

Ця сила, яку будуємо, це передусім революційна орґанізованість на українському ґрунті. Вже нині націоналізм є одинокою реальною силою в українській дійсності і тільки закордонна політика цьогож націоналізму оперує реальними українськими даними. Дальше невпинне змагання революційного фронту — буде дальшим вкладанням козирів до рук нашої закордонної політики.

Наша сила, це, далі, формування — понад стихійні тільки досі відрухи — суцільного бльоку з поневоленими нашими займанцями народами на базі революційної співпраці. Спільне активне встрявання у події — на зараз і скристалізована програма діяння — на завтра, є вимогою дня. Вважаємо річчю зовсім другорядною, а густо-часто й шкідливою цю співпрацю розуміти так, як м. ін. розуміють її деякі українські ґрупи, а саме як співпрацю з чужою еміґрацією. Український революціонер, засиланий на Сибір і Соловки разом із грузином і туркестанцем, український червоноармієць, стаціонований по всіх просторах СССР, український націоналіст у Березі Картуській і тюрмі з білоруським націоналістом — це є передусім носії революційної співпраці міліонів і це є кузня бльокування їх сил. Тільки звідси виростає спільнота думки й чину, яку треба опісля кристалізувати й поширювати.

Наша сила, це врешті наша свідомість, що українська визвольна справа на міжнародньому ґрунті має бути овіяна тим самим духом, що віє там — над степами й ланами України. Безкомпромісовим духом вірности найвищим ідеалам, вірою в успіх справи, свідомістю власної правди й свідомістю власної ваги. Наші максимальні домагання, при наших максимальних зусиллях для здійснення наших ідей і починів — не відштовхуватимуть союзників, а відштовхує їх крамарський дух політики, який відкриває на міжнародньому терені прилавок із українським товаром...

Українська сила в Україні — це вимога й практична програма діяння, звернена до мас. Цей клич має в нинішню хвилину лунати в нас гучніше, ніж оклики захвату про близьку світову війну.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЗАСЛУГА, ЧИ ЩАСТЯ?

Нюйорські ґазети розписуються широко про приїзд до Ню Йорку д-ра Алана Роя Дефов, сільського лікаря з містечка Календер, у канадійській провінції Онтаріо. Маємо в ґазетах його фотоґрафію й довші розмови ґазетярів з ним.

Думаєте, що Дефов великий медичний авторитет, великий оператор, відкривець якихсь невідкритих тайн, бактерій, тощо? Ні, це лікар, котрого покликали були акушером до жінки канадійця Діона.

Правда, що й така лікарська обслуга вимагає лікарського знання, але, як лікарські авторитети кажуть, не було в тому такої надзвичайної штуки, щоб аж вкривати лікаря такою славою, як вкрито д-ра Дефова. Сталося таке, що в пані Діон вродилися пятернята. Вславилися пятернята, а з ними й лікар. Інші лікарі справляються кождого дня з багато тяжчими лікарськими проблемами, а розголосу такого не мають.

ЛЕКЦІЯ ПЯТЕРНЯТ.

Розголос ґазет та фільм про ці сестри Діони вже зробив багато для розголошення відповідних старань за немовлята. Люди навчилися багато про те, як діти годувати, як ходити коло їх чистоти, повітря, тощо.

Тепер до цих правил піклування за тілесне здоровля приходить іще наука піклування за їх умове здоровля.

Ось питалися ґазетярі д-ра Дефова, чи вживають до дітей тілесної кари. Д-р Дефов потягнув з люльки й сказав: „Ні, навіть як вони поводяться невідповідно, їх не бють".

Який наслідок буде це мати на дітей? Чи не покажуть колись вони в старшім віці, що їх не ховали без „твердої батьківської руки"? Чи не трапиться їм колись таке, що їм скажуть: За одного битого двох небитих дають, і ще брати не хочуть?

БИТА ДИТИНА.

У місті Анадарко, в стейті Оклагома, скінчилася розправа проти 18-літньої дівчини Еми Вилис, дочки місцевого арендаря землі, обвинуваченої за огидний злочин, бо за батьковбивство.

Дівчина застрілила батька з рушниці. Дівчина не перечила вбивства. Прокуратор домагався на дівчину кари смерти.

Та суд її оправдав, бо присяжні судді, „дванацять людей, добрих і правдивих", як звичайно називають лаву присяжних, признали, що вона мусіла бути в моменті вбивства божевільною. До такого переконання присяжні судді прийшли на основі зізнань свідків, які описували, як батько її побивав. Прокуратор доказував, що батько був порядний старий чоловік, що дівчина була неслухняна, та що вона заслугувала на побої.

„Дванацять людей, добрих і правдивих", видно, думали інакше.

Хто тут має слушність?

БУНТ ПРОТИ БАТЬКІВ.

Мілітаристичний заговір у Японії викликав у світі величезне здивування й дав притоку до цікавих міркувань про японський нарід.

Політичні замахи в нинішніх часах не така новина, щоб викликати самими собою велике здивування. Здивування викликують способи, якими доконано замаху.

Політичний замах у Японії викликує здивування своєю жорстокістю. Отсе заговірники, замісць удоволятись арештом невиґідних їм людей, вбивають одного за одним. Кождий з убитих це старший, поважний, заслужений чоловік для держави й народу. Як американські ґазети завважили, кождий з убитих це батьківський тип. Іншими словами, це були люди, супроти котрих замаховці певно такі молоді, що це виглядає як убивство батьків синами.

Це спостереження американських ґазет цікаве тим, що якраз у Японії, як узагалі в орієнтальних краях, при вихованню дитини робиться спеціяльні заходи на те, щоб у дитину вщіплювати сліпий послух і поважання до батька й до предків.

Питаються американці, чи занадто завзяті заходи вщіплювати сліпий послух і поважання до батьків не викликують у дітей якраз цього спротиву, що він проявляється при кождім замаху на владу батьків батьковбивством?

ДОЛЯ ЦАРЯ.

Ці міркування кидають нове світло на долю російських царів.

Як відомо, в Росії теж учать дитину глибокого поважання й сліпого послуху до батька. Батько в Московщині це щось у роді надземногоества, якому дитина має показувати повний і безкритичний послух. Навіть як батько оженить сина та живе з його жінкою, навіть тоді син не сміє бунтуватися проти батька. Ця мерзота, на Україні майже не звісна, у Московщині за царів була просто загальною встановою, відомою під іменем „снохачества" (по московськи „сноха" — по українськи „синова", „невістка").

Московська держава теж була взорована на московську родину: цар це був батько, що мав необмежену владу над своїми підданими. Його піддані так і називали його „царбатюшка", а він своїх вояків та взагалі підданих, називав ласкаво „ребята", себто по нашому „діти".

І які були наслідки цього почитання батьків на Московщині? Останніми часами за „снохачество" сини почали батьків убивати на смерть. А кождого російського царя-батюшку його „ребята" теж пробували вбити. І декого з них досягнули: царя-батюшку Олександра Другого розірвали „ребята" бомбою, а царя-батюшку Миколу Другого застрілили з родиною, як — краще не казати...

НЕ ВСЕ...

Не всеж стогнати нам в ярмі
На долю нарікати;
Нам треба єдности усім,
До кращого змагати.

До кращого, що завтра йде
До нас із сходом сонця,
Що перемогу й знання несе
В малі сільські віконця.

Не всеж так жити нам рабом,
Як наші діди жили,
Щоб з нас останню кров катн
Все пили, пили й пили.

Вже досить з нас тюрем, кайдан,
Знущань і мук неволі;
Миж не діди, а внуки їх,
Що хочем правди, волі!

Не в темноті сидіти нам
І в темноті вмирати;
Нам час, пора за Рідний Край
На прю з ворогом стати!

Микола Горішний.

Не піде.

— Та йди вже домів, ось жінка кличе.

— А як кличе: Михаську, чи Михайле?

— Михайле.

— Ов, то не піду!

В школі.

— Хто з вас відповість мені на одно питання, дістане з рахунків дуже добре. А саме, хто скаже, кілько чоловік має волосків на голові?

— Десять тисяч, — відповідає один ученик.

— А звідки ти знаєш?

— Це вже є друге питання, — каже спокійно ученик.

УЛАС САМЧУК

ГОРИ ГОВОРЯТЬ

Роман у 2-ох частинах.

Частина перша.

13

— І так добре. Колиб той наш бельбас подумав собі гарненько та розважив — сам би те саме сказав.

— Ой тошно та нудно мені. Господи, спаси та схорони. Що то з того вийде. Серце моє болить, ох, як болить. Не буде з того добра.

І на цьому старі кінчали. Розходилися до праці й думали далі свої скорботні думи.

Зима була люта. Морози, метелиці, снігу навергало скрізь. Такої зими старі люди вже давно не памятали. Але робота в бутині не зупинялася. Нас тепер три. Їздили що-дня. У праці Павло на хвилину забувався й трохи веселішав. І от одного разу сталося велике нещастя. Через необережність Павло попав під смереку й його тяжко почовпло. Додому привезли непритомного. З рота, носа, безупинно текла кров. Обличчя посиніло й очі заплющені, мов у мерця. Мати йойкала й плакала. Негайно повезли його аж до Марамарошського Сеготу до лікарні й там він пролежав цілого пів року.

10.

Прийшла весна. У нашій родині смуток. Дома нас троє. До того все частіше й частіше поговорювали про війну. Настало памятне літо 1914 року. Війна вибухла.

Павло тільки що вернувся з лікарні, як його покликали до війська. У горах збудилося велике горе. Мадяри, які до цього часу сиділи в нас тихо, розшаліли й почали шукати між населенням ворогів. Лісничий Йонаш разом з жандармами та попом Бабчинським ловив селян і вішав їх без суду на очах жінок, дітей і всього народу. В Ясіню, недалеко від церкви на майданчику, селянськими руками збудувано шибеницю й на ній повішено шестеро людей. Мали повісити одинацять, але ті повтікали завчасно. У те число „одинацять" попав і наш батько. Щастя допомогло нам схоронити його. Жив по хащах, у колибах. Вина його була та, що час-від-часу читав церковну леґальну, видавану з допомогою мадярської влади „новинку" „Неділю". Нашого вуйка Штефана не минула страшна кара на шибениці. Зрадник піп Бабчинський запалав мадярським патріотизмом і приказував: — Вішайте, вішайте! Не бійтеся, що не встигну сповідати.

Цибениці з людьми довго стояли на площі й ніхто не смів до них підступити. На населення нагнало страх. Усе, що могло десь сховатися, ховалося як мога далі з очей. Ніхто не знав, що сталося й за що вішають невинних людей. А гори й сонце дивилися на те й мовчали. Лиш порою здавалося набігав на них якийсь смуток і вони палали невидимим, але чуйним гнівом. Надходила пора великих змін. У повітрі напруженість. Навіть Павло, якого доля так покарала, з вибухом війни змінився. Він знав, що мусить іти до війська, до того самого війська, яке вішає його батька. Підчас його перебування в лікарні Марійка вийшла за Янчеюка. Як це сталося, ми не знали. Знали лише, що легко це не сталося. І, вернувшись, Павло приняв цю вістку досить спокійно. Він навіть сумно посміхнувся. — Ну, щож, сказав він. — Через кілька днів його покликано до війська й по короткому часі опинився на Буковині при штабі 5 Гонведського Сеґединського полку. З Марійкою не прощався й навіть зовсім перед відходом не бачив її. Жила тепер високо десь на ґруні й, мабуть, ніколи не сходила вниз. Її Гриця забрали також при першій мобілізації.

Юра служив при 12 Гонведському полку й як „штандовий" відійшов на фронт у „перші бої". Такий „перший бій" пережив він коло Угнова в Ґаличині. Москалі розбили їх „на голову" й паніка, яка напала на мадярських вояків, розсипала вростіч цілі полки, з яких не лишилося майже нічого. Москалі без більшого спротиву перлися на Львів. У Яворках Юра був перший раз ранений і відїхав з фронту до Лінкену на Чехах.

Фронт дійшов до Карпат і заборсався в горах. На Тисі виникла потреба добрих керманичів дарабами для армії. Оголосили це в полкових наказах на фронтах і Павло негайно використав нагоду та в скорім чсі появився знов у Ясіню, але же як військовий. За короткий час перебування на фронті ожив, підтягнувся. Тяжкого побиття не можна було й помітити. Лише на лівій щоці залишилося кілька знаків, які придавали йому ще більше задавакуватого вигляду.

Праця на всіх гатях — Студений, Сухій, Стебницькій, Апшинецький у повному розмасі. Спускали безліч дерева для потреб держави й фронту. Сподівалися навали москалів і закріплялися, як могли. На всіх полонинах здовж мадярсько-австрійської границі, прокладали деревяні дороги, копали окопи та закріпляли їх.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

Пошанували працю.

Дня 25. січня рачестерська українська католицька парохія св. Йосафата відсвяткувала 25-літній ювилей священства о. Василя Турули і його 13-літню працю в парохії та народню в громаді. Святочний бенкет відбувся в церковній галі. Занялися ним наші громадянки. Тостмайстром був гром. Михайло Рудий. Примістив гостей гром. Андрій Іванів за столами, прикрашеними квітами. Українська Банда під проводом молодого п. Василя Поповича грала українські пісні, коли то в супроводі двох комітетових ввійшов на галю Шановний Ювилят з родиною. Українська Банда заграла тоді український марш, а присутні повставали з місць на знак пошани для Ювилята.

Посеред стола виднів великий торт з українським написом „В 25-літні роковини священства о. В. Турули". По спільній молитві співав український хор „Боян" під проводом п. Мирона Сокільського. Він теж відспівав многолітствіе. Дві дівчині вручили Ювилятові велику китицю квітів. Потім забрав слово Ювилят і подякував за приняття та згадав за молоді літа, коли рішався на службу Богові й свому народові. Жалко стало, коли Ювилят мусів незабаром відійти, бо покликано його до шпиталю сповідати хорого. Та обовязок на першому місці. Як Ювилят вернувся назад на галю, то вже гості весело забавлялись.

В той день надійшло теж багато телеграм з желаннями від священиків, як і від тих громад, де Ювилят був священиком.

Настрій на святі був дуже сердечний. Дійсна подяка належиться тим, що занялись влаштуванням того свята та погощенням яких 300 осіб. Бо зробили добре діло. Всі ми знаємо, що о. Турула добрий священик і щирий народній робітник та має за собою великі заслуги в громаді. Переведено збірку, а гроші переслано до Обєднання.

Гість.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Північно-українська громада.

Я розумію писати допис про діяльність громади, бо саме такі бачимо в нашій „Свободі", але писати про недіяльність — справа важка. Та проте мушу це робити в інтересі громади, народньої справи і нашого молодого покоління.

Була в нас своя школа, в якій учили наших дітей української мови, історії й українського співу. Діти, що виходили з цеї школи, могли повеличатись українським знанням і перед чужинцями. Вони теж набули пошани до українського імени. Та тепер такої школи нема. А дітей повно. Кажуть, що нема грошей на школу, бо багато громадян без гроша і праці. Кажуть далі, що громада повинна покрити зі своїх приходів утримання школи. Уряд громади не може цього зробити на власну руку. Значиться, що навіть і в тім випадку треба більшого зінтересування громадян школою і вирішення цеї справи.

Ми не можемо глядіти далі байдужно, як наші діти підростають без українського виховання, без знання української мови. Ми бачимо, скільки труду вкладають у свої школи інші народи, як італійці, поляки, німці й т. д. Чи ми гірші від них? Чи ми менше дорожимо своєю мовою ніж інші народи своїми? Коли ні, то скажім собі, що в нас мусить бути українська школа.

Олекса Діорка, предс.
Укр. Півн. Громади.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Критика без розсудку.

Будуймо, а не руйнуймо. Коли самі нічого не робимо, то принаймні не відбираймо духа тим, що пробують щось добре зробити. Наша громада збайдужніла, бо всі наші спроби зорганізувати себе хоч політично з боку американської політики, не давали успіху. Та по довгих невдачах удалося таки знову зорганізувати Український Демократичний Клюб, щоб при його помочі працювати для Америки і Рідного Краю. За останні два роки переведено ріжні збірки на поміч старому краєві та трохи оживлено роботу. Але і тут зачато ставити колоди. Та тепер перешкоди поборено. Громадянство й церква з парохом ставляться до Клюбу прихильно. Спроваджено книжки до бібліотеки, переведено коляду та навязано щиріші відносини між громадянами. Хайже тепер наше минуле буде нам наукою. Не берімся знову руйнувати нерозумною критикою те, що будуємо з таким трудом.

В. Кушнір.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

З руху Тов. У. А. Горожанок.

Дня 2. лютого відбувся вибір уряду Тов. У. А. Горожанок на рік 1936. До нового уряду війшли: гол. В. Рутецька, секр. О. Штогрин, скарбн. Р. [illegible]. По закінченні зборів вшановано відчитом і спільною вечерою память піонірки українського жіночого руху — Наталі Кобринської.

Свято відкрила кількома словами гол. п. Рутецька. Відчит про діяльність і заслуги цеї великої жінки для нашого жіноцтва виготовила і відчитала секр. О. Штогрин. Тостмайстеркою була п. Рибакова, якій належиться признання за дуже тактовне переведення свята. П. Рибакова покликувала до слова кожду приявну жінку, що спричинило піднесення духа і доброго настрою зібраних. Жінки вияснювались досить гарно, висказуючи свої думки щодо свята, відчиту, чи взагалі народньої роботи. П. Стефанія Дубас, тут роджена, сказала таке: „Ми повинні бути горді, що в нас більше як пятьдесять літ тому була вже така жінка, що збудила наших жінок до організаційного життя, коли в Америці, де живе такий культурний і поступовий нарід, жінки тоді й не думали про якісь організації". П. Рій сказала між іншим, що вона хоче і буде працювати для свого народу, бо це наш святий обовязок, від якого ми ніколи не повинні ухилятися. Вона перша дала $1.00 і сказала, що не дбає на котру ціль, щоби тільки на народню і то в рідні краю. П. Кісь закликала всіх до згоди, що має особливе значіння в організації, бо без згоди і єдности ніяка праця не увінчається успіхом. Друга американська українка, п. Химій, сказала, що „ми повинні стояти свій за свого, помагати одні одним тут і в рідній краю. В справі недавного варшавського процесу говорила п. Головата, головно про засуджених двоє наших дівчат, яких рішучість і завзяття міг подивляти і не один мужчина. Ми повинні дати доказ, говорила п. Головата, що ми високо оцінюємо їх геройство і співчуваємо з їх недолею і радіб хоч вчасти улекшити їх терпіння. А доказом повинна бути нинішня збірка. Цю думку піддержала п. Рибакова, яка сказала, що дійсно це гарна і благородна ціль помогти нашим засудженим дівчатам, які на жертвенику народнього добра зложили свою молодість. Може якраз наша жертва буде тою краплиною на язик терплячого пекольну спрагу.

Збірка принесла $21.30, які вислано через Обєднання на руки родичів Зарицької і Гнатківської. Зложили по $1: А. Рій, В. Рутецька, Рибакова, Е. Слободян, Рудакевич, Насевич, А. Дубас, С. Дубас, О. Штогрин, Н. Штогрин, Л. Пеленська, Дуда, Мельник, Чопик, М. Потучко, Е. Рій, Малендевич, Головата, М. Рутецька, Стасюк; по 50 ц.: Кісь і Химій, а Пилипів 30 ц.

Згадане свято і його переведення дає доказ, як багато добра приносить праця в товаристві як для загально народньої справи, так і для самих членців, бо поширює їх світогляд і їхнє знання та виробляє в них патріотичного духа, любов і пошану до всього, що своє.

О. Штогрин.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Хочу поділитися з нашими читачами радістю, котру мені припало зазнати на лемківським кермаши дня 19-го січня цього року.

Цей кермаш уладив перший Відділ Оборони Лемківщини з Ню Йорку з нагоди ювилею трилітньої праці, започаткованої Комітетом Допомоги Лемківщині. Маю враження з того свята, що наш нарід дбає, щоб здійснилася заповідь нашого Великого Батька Тараса Шевченка: Обніміте, брати мої, найменшого брата, нехай мати усміхнеться, заплакана мати. Підкреслюю ті слова тому, бо бачив я там поважних людей, гостей з Пасейку, Джерзі Сити, Лонг Айленду, а навіть зі стейту Конетикот.

Свято відкрив голова першого Відділу Оборони Лемківщини, В. Карбовник, пояснюючи значіння ювилею, і передав провід товстмайстрові п. Барні з Джерзі Сити. П. Барна попросив гостей заспівати пісню „Гей, там на горі Січ іде!" і коляди „Бог предвічний" і „Нова радість стала". Спів при акомпаніяменті музики п. Сербиновського підніс дуже святочний настрій.

Опісля забрав слово п. М. Мурашко, голова У. Н. Союза, зазначуючи, що тішиться тим, що прийшов той час і він бачить нині, що межи нашим народом засвітило сонце і межи нами нема ріжниці, чи той лемко, чи ні, та що ми всі один нарід і взаїмно собі помагаємо.

Дальше п. Роман, перший голова Допомоги Лемківщині, подякував усьому нюйорському громадянству за довіря і щире ставлення до нашої лемківської справи. Потім виступив хор 11-го відділу ОДВУ під проводом п. Кириченка, а далі забрали слово по черзі визначніші особи, що годі всіх по імени виказувати. У своїй промові п. Т. Копко взивав лемків до боротьби з кацапщиною. Його завив припав усім до вподоби.

Я вірю, що як браття лемки будуть працювати дальше зі щирістю, наша батьківщина буде скоро вільна.

Українець.

ПРИЗНАЧЕННЯ БІЛИХ РАС

I.

Питаня моральної й господарської кризи в Европі — це тема дуже цікавої книжки французького письменника Анрі Декюжі п. з. „Призначення білих рас" („LE DESTIN DES RACES BLANCHES".) Находимо в ній багато фактичного матеріялу з усіх ділянок европейського життя. Прикметою автора та його праці те, що він не губиться односторонно в аналізі поодиноких фактів, але навпаки намагається дати синтезу явищ та представити майбутність дальшого розвитку й ходу подій.

Висліди праці Декюжі подекуди сензаційні. Вони потверджують у загальному догадки й твердження модерних европейських учених, що **культура й цивілізація Европи нестримно котяться у пропасть. Упадок білої раси позначується в останніх десятиліттях не тільки в цифрах зменшеного природнього приросту, але й в культурнім, політичнім та господарськім розвитку.**

Не будемо наших читачів томити вичисленням тих фактів, що ілюструють фізичну, культурну та політичну деґенерацію білих рас. Уважний читач пресі находить для підтвердження цих правд кожного дня багато матеріялу. Менші відомі за те факти господарського упадку Европи — тому ми й займемося економікою.

Дуже багато людей не здає собі зовсім справи з цього, що европейські краї помалу але систематично тратять своє дотеперішнє чолове становище у світовій господарці. Цей упадок позначується головно у ділянці продукції.

Европа в порівнанні з іншими частями світу щораз менше продукує.

Цей упадок не тільки конюнктуральний, викликаний часово господарською кризою, він органічний і суттєвий. Найважніша причина це велике вичерпання природних земних багацтв европейського континенту. Тому то в будучині Европа щораз менше продукуватиме в відношенні до інших континентів заліза, цини, цинку, олова, золота й срібла. Брак тих сирівців доведе до повільного занику европейської тяжкої промисловости.

У ділянці фабричної (перетворюючої) продукції Европи вже нині сліди катастрофічні явища. Ця продукція вже від довшого часу домпінґова, себто для европейського господарства дефіцитова. Вистане пригадати такий факт: щоб утримати продукцію бурякового цукру, Европа рікрічно доплачує до своєї цукрової промисловости **майже десять міліярдів франків.**

Це діється тому, що продукція з цукрової трощі без порівнання лекша й дешевша. Неевропейські краї колиб зрезигнували зі своєї цукрової промисловости, моглиб мати цукор на половину дешевший.

Ясно, що багато причин промовляє за тим, щоб Европа підтримувала штучно свою продукцію бурякового цукру. Та всеж таки зі становища політичної економії оцей момент є доказом безсумнівного господарського безсилля в порівнанні з іншими частями світу.

II.

Анрі Декюжі вважає, що штучний і неекономічний характер продукції багатьох товарів в Европі — це марнотравність зужитих зусиль.

Ось кілька прикладів:

Охорона хліборобської продукції коштує Італію 2 міліярди лір річно. Німецький консумент доплачує наслідком державної протекції хліборобства майже 2 і пів міліярда марок річно до свого хліборобства. Масло з Нової Зеляндії коштує в роздрібнім продажі в Англії 3 франки, французьке масло в хороненій ввозовими митами Франції 10 франків за фунт.

При високій нинішній техніці можна легко перевозити всі роди харчів з найдальших закутин світу так, що вони не зіпсуються, коли дійдуть на ринок. Пощо — питається Декюжі — продукувати у Франції масло, коли можна мати його з Нової Зеляндії за ціну тричі меншу.

До 1914 року Европа ратувалася тим, що жила з відсотків капіталу, ульокованого в інших частях світу. У 1914 році сума інвестованих капіталів Англії, Франції та Німеччини в позаевропейських краях виносила **32 міліярди 300 міліонів долярів. Сумою відсотків від того капіталу, що виносила пересічно біля 3 міліярди долярів,** могли ті европейські краї легко рівноважити свої платничі біляноси й процентами платити за ввіз таких продуктів як нафта, кавчук, мідь, бавовна, вовна, кава, чай і т. п.

Але світова війна знищила ці капітали й Европа опинилася в дуже скрутному господарському положенні.

Якіж були ці втрати?

Американські статистики обчисляють, що **світова війна пожерла 400 міліярдів долярів.** Значіння цієї астрономічної цифри ми навіть не можемо собі як слід уявити. Колиб поділити її на всіх мешканців світу, то на кожну людину припадав би капітал 200 долярів. Чи може господарство Европи перебоїти ту жахливу матеріяльну втрату?

Довгі століття Европа була передовиком у всіх ділянках політичного, культурного й господарського поступу людства. Вона перевищила цивілізацію старого Єгипту, Китаю та інших азійських стародавніх країв. З кінцем XIX і на початку XX століття її духова й матеріяльна потуга обняла цілу земну кулю. Світова війна підкосила в основі цю могутність Европи. Її значіння та сила захитані.

Чи приходить доба сумерку Европи й занепаду білої раси?

*

Ми подали тут хід думок французького вченого, прихильника модної тепер в Европі „фільософії упадку". Творцем її відомий німецький фільософ Шпенґлер, автор праці „DER UNTERGANG DES ABENDLANDES".

Нас, українців, пророцтва німецьких і французьких фільософів не дуже тривожать. Якщо дотеперішні носії европейської культури входять у добу свого сумерку, то це стає для молодих европейських націй приказом перебрати на себе ролю тих носіїв.

(„Українські Вісти").

ПОДЯКИ.

Ми, нижче підписані, складаємо сердечну покяку головним урядникам нашої організації за скоре виплачення посмертного по бл. п. Петрові Гавриляковi. Також дякуємо урядникам і членам бр. св. О. Николая, і всім тим, котрі взяли чисденну участь у похороні.

Софія Гавриляк, вдова і діти.

Я, нижче підписаний член 309 від. У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам нашої організації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $35, котрі стали мені великою помічю у моїй невилікувальній недузі. Бажаю якнайкращого успіху У. Н. Союзові. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Михайло Демко.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

СПРІНҐ ВЕЛЕЙ, Н. Й.

На ріжні цілі.

Малими датками товариства „Просвіта" зібрано $9.12, які переслано до Обєднання з таким розподілом: по $2.50 на інвалідів і Рідну Школу, а $4.12 на бойову акцію.

А. Кашинський, предс. **Н. Москаль**, секретар.

СИРАКЮЗ, Н. Й.

З іменин.

Куми й краяни справили іменини М. Гусакові й серед веселої забави гості не забули й за рідний край. На заклик гром. В. Карбівника жертвували присутні на визвольну боротьбу $6.50. Зложили по $1: М. Гусак, М. Масляк, П. Гусак, І. Чебіняк, В. Карбівничак, А. Журавецька; Е. Гусак 50 ц. Гроші вислано на призначену ціль через Центральну Управу ОДВУ.

Ілія Каменюк, рек. секр. від. ОДВУ ч. 9.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

На визвольну боротьбу.

Головна Команда Чорноморських Січей переслала через Обєднання загальну суму $118.05, призначену на визвольну боротьбу. На ту суму зложилися такі збірки: Коляда в сумі $37.45, зібрана членами 12-тої сотні Чорноморської Січи в Стейплетон, Статен Айленд. Ту коляду жертвували: Г. Райнгардт, Г. Монастирський по $2; Т. Іваницький, Т. Нетреба, Г. Белінський, Т. Соколовський, І. Ґеба, В. Гуль, М. Решітник, Д. Окрепка, Л. Ятва, Н. Слободзян, І. Слободзян, П. Телішевський, М. Кость, П. Рій, Н. Маськовіта, Д. Фостик, І. Корпан, А. Іванців, В. Карпів, П. Валига, В. Федірка, О. Могович, В. Ґеба, О. Секрета, А. Сувальський, О. Тіцький, П. Тіцький, Н. Трач, В. Белей, Г. Юрків, І. Набережний, С. Торбин, Г. Кравчук по $1; пані Е. Бойл, П. Іваницька, Г. Левків, Т. Гуль, А. Кривий і І. Белей по 50 ц. Разом заколядовано $40, а по заплаченні розходів за оголошення на суму $2.55 осталося $37.45, як це повище подано.

Збірка з протестаційного віча 12-тої сотні Чорноморської Січи в Стейплетон, Статен Айленд, на 28. січня, виносила $21.85. Ту суму зложили: С. Фік, Г. Райнгардт, П. Телішевський, М. Сінгалевич, І. Набережний, В. Гаєвий, І. Коцюба, Катерина Окрепка, Н. Слободзян, Г. Монастирський, Г. Кравчук, В. Ґеба, І. Ґеба, Ю. Ґеба, П. Тіцька, В. Карпів, В. Белей по $1; М. Іваницька, М. Ремінник, О. Секрета, Д. Окрепка, В. Худий, М. Бабій, Т. Соколовський, Т. Рій по 50 центів. Дрібними датками зібрано 85 центів, отже загальна збірка виносила $21.85. Розходів було $5, отже осталось до висилки $16.85.

Василь Гаєвий, член 2-гої сотні Чорноморської Січи в Джерзі Сити, зібрав на лист $56. Жертвували: Василь Гаєвий, Іван Коцюба, Василь Жуковський по $10; Софія Мавур, Стефан Фік, Михайло Штогрин по $5; О. Логин, С. Кот, М. Баран, Г. Федів, В. Ґіль, Н. Петришин, К. Піддубчишин, І. Мич, С. Ґріца, А. Романів, Марія Баран по $1, отже разом $56.

Марія Фурка й Юлія Феленчак, членці 2-гої сотні Чорноморської Січи в Джерзі Сити, зібрали на листі $3.25. Ту жертву зложили: І. Білобрам і пані Вальчук по $1; Марія Фурка, Ф. Кричевський по 50 ц., а Юлія Феленчак 25 ц.

Збірка з голодівки, влаштованої 3. лютого 2-гою сотнею Чорноморської Січи в честь героїв, що віддали своє життя під Крутами, принесла $4.50. Жертвували: В. Жуковський $1; В. Паниківський, І. Микитка, Н. Петришин, Ольга Якимчук, В. Гаєвий, В. Журавецький і І. Коцюба по 50 центів.

Отже загальна сума всіх збірок виносила $118.05. Ту суму переслано через Головну Команду Чорноморських Січей до Обєднання, призначуючи $113.05 на визвольну боротьбу, а $5 для мами одного політичного вязня.

Василь Жуковський, референт фін.

НОРТУМБЕРЛЕНД, ПА.

На Рідний Край.

Наступні члени Бр. св. Михаїла, від. 357 У. Н. Союза, зложили свої жертви: О. Вальчук, Д. Ґуриш, Я. Сокальчук, П. Гавазин, О. Клапко й А. Возний по $1. Разом зібрано $6, та вислано ту квоту через Обєднання, призначуючи по $3 на визвольну боротьбу та Рідну Школу.

Андрій Возний, секр.

АЛКВІПА, ПА.

На оборону політичних вязнів.

Бр. св. О. Николая, від. 120 У. Н. Союза, жертвувало зі своєї каси $10, та вислало ті гроші через Обєднання на оборону тих українців, що їх судили у Варшаві.

О. Ревть, секр.

ТАЙТУСВІЛ, ПА.

Коляда на Край.

В нашій місцевости зібрано як коляду на край $16.75, яку вислано до Обєднання з таким призначенням: $6.75 політичні вязні, а по $5 інвалідам і Рідній Школі. Жертвували: А. Федак $2, а А. Коцан $1.50; по $1: М. Слоньовський, С. Близньовський, І. Беґен, Ю. Беґен, Г. Пеленський, М. Андрейко, Д. Беньо, І. Курах, І. Коцан; Г. Федан 75 ц.; по 50 ц.: А. Пединська, В. Лукаш, І. Здерко, А. Слоньовська, Д. Кондрачишин, А. Пеленська, А. Пеленський, М. Пединська. Разом $16.75.

Іван Коцан.

ПЕТЕРСОН, Н. ДЖ.

На процес і на Рідну Школу.

Наше товариство ім. Тараса Шевченка, від. 64 У. Н. Союза, на одних зі своїх зборів піднесло думку, що вказаним було б вибрати комітет, який занявся би колядою в часі Різдвяних Свят. Також постановлено, що заколядовані гроші повинні бути призначені на народні цілі. До комітету ввійшли такі члени: С. Вінярський, А. Зілінський, В. Матійчук і І. Ничка. Ті члени не жалували часу й труду, та радо пішли з колядою від хати до хати й в такий спосіб заколядували $27.50. Коляду зложили: В. Матійчук, В. Лазорович, Т. Гайда, М. Сас, М. Яблонський, М. Бурнас, С. Дзорецький, П. Телевяк, А. Вакулінський, В. Матвіяс, П. Криловський, Анастасія Редьманець, Марія Миленька, П. Махомета, Вікторія Ничка, Е. Ковальський, Юлія Федчишин, Анна Тиравська по $1; В. Теречка, І. Гавдецький, І. Щомак, К. Гаврилюк, Т. Вилігорський, Л. Кідань по 50 ц.; І. Олійник, В. Атаманець по 25 ц. З цеї заколядованої суми вислано через Обєднання $15, призначуючи $10 на дальший процес тих українців, що їх судили у Варшаві, а $5 на Рідну Школу. Видатки, а саме перевіз комітету на поблизькі околиці, виносили $2,50, а в часі товариства осталося ще $10, які будуть ужиті на просвітні цілі. Треба зазначити, що всюди, де тільки комітет заходив з колядою, було щире відношення та розуміння потреби зложити відповідну жертву.

Антін Вакулінський, секр. від. 64 У. Н. С.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

На Рідну Школу.

В укр. греко-кат. парохії зібрано на Різдво при виході з церкви $16 на Рідну Школу в краю, яку то суму вислано до Обєднання.

Андрій Сміт, секр. парох.

Нещасливий.

— Чого ти плачеш, сину?

— Бо мене били.

— А за що тебе били?

— Бо я плакав.

Злобний.

До аптики в ночі дзвонить гість, а коли аптикар зявився у віконці, просить:

— Дорогий пане... що то я хотів просити... ага... за пятнацять центів плястра на нагнітки...

— Чоловіче, то ви мали совість будити мене за таку дурничку!? Не могли ви прийти до мене завтра рано?

— А справді... прошу вже не давати... прийду завтра рано...

ПРОТОКОЛ

З РІЧНИХ НАРАД ВИКОННОГО КОМІТЕТУ ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ.

Наради відбулися в суботу, 26-го жовтня 1935 р., в Джерзі Ситі, в домі під ч. 88 вул. Гренд.

(8)

Дискусія над рефератом д-ра Демидчука:

Галичин: Дажжу звернути увагу на будинок, а додатки поставити на другому пляні.

Придаткевич: Реферат розбирає кілька точок. Можна ріжно підходити до них. Можна старатися, щоб Україні мали місце в якомусь павільоні, а крім того дістати стадіюм на фестиваль. Щоб уладжувати імпрези кожного дня, треба сил. Коли би був окремий павільон, не забути за музичні видання, фонографічні рекорди, виставу українських книжок і т. і.

о. д-р Клодницький: Обєднання хай наперед видасть проклямацію, як буде закроєна справа.

Мурашко: Обєднання не може видавати розказів, коли не має грошей.

Д-р Мишуга: Наша ініціятива є підготова, а як це діло перепровадити, до цього треба окремих нарад.

О. Ревюк: Ми рішили видвигнути цю справу, тепер щоб приватні одиниці не схотіли зробити що справу особистим підприємством! Нам іде про те, щоб український відділ на виставі представляв українську культуру.

Д-р Мишуга ставить резолюцію:

„Тому, що у програму Обєднання входить ініціятива в громадських справах, то Обєднання вважає своїм обовязком звернути увагу українського громадянства на потребу участи у світовій виставі в Ню Йорку в 1939—1940 рр. Одначе Обєднання не претендує на те, щоб само провадило цю превважну справу, а звертається до громадянства з закликом, вважати участь у ньюйорській виставі як конечність представити українську культуру. Обєднання рішає теж поробити заходи, щоб українське громадянство Америки заздалегідь поробило відповідні приготування до участи в виставі".

Резолюцію принято.

З черги наступив реферат **Степана Шумейка:**

Духові змагання української молоді в Америці.

Реферат був видрукуваний по англійськи в "Ukrainian Weekly" з 8. і 15 листопада 1935 р.

Дискусія над рефератом Ст. Шумейка.

Д-р Галан: Мій досвід вказує, що між молоддю є гарні сили. Треба заохочувати їх до праці. Головною заохотою є атлетичні і спортові змагання. Тому, що я про це говорив у моєму звіті, а ця справа належить до дискусії, з нагоди реферату п. Шумейка, дозволю собі поставити якраз теперішню резолюцію:

„Управа Обєднання вважає, що спортові змагання, започатковані Злученими Американсько-Українськими Організаціями міста Філядельфії на Першому Дні Молоді в Філядельфії дня 4-го серпня 1935 р., це один із кращих засобів виховання й організації молоді та старшого громадянства. Вислухавши проєктів про Другий День Молоді, Обєднання рішає візвати всю нашу організовану іміграцію: 1. здержатися від уладжування окремих зїздів в дні 7-го вересня 1936. р. і взяти масову участь у змаганнях молоді; 2. підтримати морально й матеріяльно працю Злучених Американсько-Українських Організацій міста Філядельфії та Ліґи Української Молоді Північної Америки, спрямовані на успішне переведення Другого Дня Молоді 7-го вересня 1936. р."

о. д-р Клодницький: Шумейко написав реферат так, як він бажав би собі, щоб відносини уложилися. На ділі так воно не є: молодь утікає від нас, а при нас остаються лише її залишки. Причиною цього наш примітивізм. Він молодь відштовхує. Діти плачуть і нарікають напр. на календар. Не хочуть святкувати свят за старим календарем. Правда, є між нами хори з молоді, але це виключно під натиском старих. Малий відсоток тримається церкви. Одна з причин цього явища — це релігійна нетолеранція. Вона йде так далеко, що навіть іде агітація проти Українських Днів, уладжуваних одною церковною групою. Треба припинити релігійну нетолеранцію.

Шумейко: Тепер уже не слідно нарікання на ріжницю між календарями. Чорні замітки відносяться до виїмкових явищ. До хорів молодь радо горнеться. До церкви горнулися би більше, якби були кращі церковні відносини. Самі лідери не дають молоді злучитися. З конгресів є користь і можна ними радіти.

Галичин: о. д-р Клодницький говорив про молодь, на яку ми махнули рукою. Між тою молоддю, що признається до українського походження, взаємини не є трагічні.

(Дальше буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Кирило Дацко, довголітній член Бр. св. Юрія (Георгія), відділ 239 У. Н. Союза в Філядельфії, Па., помер в пятницю, дня 28. лютого, по довгій недузі.

Покійний уродився дня 20. лютого 1865 р. в селі Висоцько, пов. Броди. Зараз по приїзді в Америку вступив у ряди У. Н. Союза і був його вірним членом.

Покійний брав живу участь у народньому життю та був членом багатьох товариств.

Похорон відбудеться в понеділок рано в годині 10-тій з похоронного заведення п. Насевича.

Земля Йому пером.

Уряд Бр. св. Юрія, від. 239 У. Н. С.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ.

(108)

Змучені, голодні й повні страху, що за ними можуть пуститися баалїти, три втікачі блукалися, шукаючи виходу з кратеру. Нагло Джері задержався. „Дивіться! Ось там ліс, а в ньому серни. Тепер можемо їсти".

„Кози!" — сказала Арбеля. „Південні канааніти мають кози". — „Південні канааніти?" — спиталася лейді Бет. „Чи це те войовниче племя, про котре ти мені говорила?" Арбеля кивнула головою. „Так: і їх чоловіки відважні й дуже гарні, хоч вони трохи грубі".

„На всякий випадок будемо мати що їсти", Джері заявив твердо. „Отже я піду й застрілю якусь козу". „Може", сказала лейді Бет, котра вже бачила, як слабо ціляє Джері Джовінс. Але геольог вибрався ріщучо на полювання, котре завело його до німих небезпек.

Як він закрадався до своєї добичі, у противнім боці ліса один чоловік шукав своїх кіз, що відбігли кудись від місця, де вони звичайно паслися. Цей чоловік називався Екбаль. Він належав до південних баалїтів. Був це чоловік гарний, високий, і для нього всі чужинці були ворогами.